

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

Η
ΓΥΝΑΙΚΑ
ΤΗΣ
ΖΑΚΥΘΟΣ

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Το ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ
σας προσκαλεί στην ανάγνωση του έργου

του Διονυσίου Σολωμού

Η Γυναίκα της Ζάκυθος

από την πρόσφατη ομότιτλη έκδοση του ΜΙΕΤ

στο Πολιτιστικό Κέντρο Θεσσαλονίκης του Ιδρύματος,
Βίλα Καπαντζή – Βασιλίσσης Όλγας 108
την Τετάρτη 31 Μαΐου 2017, στις 20:00.

Το βιβλίο θα παρουσιάσει η **Κατερίνα Τικτοπούλου**,
αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Τμήμα Φιλολογίας του ΑΠΘ,
η οποία και έγραψε τα Επιλεγόμενα της έκδοσης.

Θα ακολουθήσει ανάγνωση του κειμένου από τους ηθοποιούς
Δημήτρη Ναζίρη, Έφη Σταμούλη και Νίκο Ράμμο
(επιμέλεια: Νικηφόρος Παπανδρέου).

ΜΙΕΤ: Βίλα Καπαντζή, Βασιλίσσης Όλγας 108, 546 43 Θεσσαλονίκη
τηλ. 2310 295170 & 2310 295171
email: mietthe2@otenet.gr

Τι είναι η Γυναίκα της Ζάκυθος

Από το 1826 έως το 1833 ο Σολωμός συλλαμβάνει και επεξεργάζεται ένα έργο σημαντικό και από πολλές απόψεις εμβληματικό: της ιστορικής πραγματικότητας, των λογοτεχνικών ρευμάτων, των προσωπικών του αναζητήσεων. Συγχρόνως, για τον βαθμό της καλλιτεχνικής πραγμάτωσης, ένα έργο διαχρονικό, κλασικό – για πολλούς, το καλύτερο του Σολωμού. Πρόκειται για το εν προόδω κείμενο που άφησε ο ποιητής, ένα κείμενο που εμπεριέχει τα ίχνη της διαδικασίας της δημιουργίας του.

Το έργο εκτυλίσσεται στα χρόνια της επανάστασης και μάλιστα στις παραμονές της μαρτυρικής εξόδου του Μεσολογγίου και έχει ως θέμα του τον ανήθικο και αντεθνικό βίο και πολιτεία της Γυναίκας της Ζάκυθος. Πίσω από την ηθελημένα ανώνυμη πρωταγωνίστρια κρύβεται ασφαλώς ένα συγκεκριμένο γυναικείο πρόσωπο, το οποίο ο Σολωμός επιδιώκει να πλήξει με τη δύναμη του σατιρικού λόγου του. Αλλά η προσωπική εκτόνωση μετατρέπεται σε κείμενο υψηλής λογοτεχνίας. Ο αφηγητής Ιερομόναχος Διονύσιος, σατιρικό προσωπείο του συγγραφέα, παρασύρει με τη ρυθμική αφήγησή του τον αναγνώστη σε ένα ταξίδι μεταφυσικής διάστασης και ρεαλιστικής επίφασης, που επιδιώκει να πραγματευτεί την ανθρώπινη φύση, το σκοτάδι και το φως της, τον έρωτα και τον θάνατο, την αθλιότητα και το μεγαλείο. Είναι όμως ο Ιερομόναχος το καλό που ορθώνεται για να στιγματίσει τη Γυναίκα της Ζάκυθος, η οποία εκπροσωπεί το κακό; Πάντως, στο τελευταίο στάδιο επεξεργασίας του έργου το σχέδιο αλλάζει και τον κυρίαρχο ρόλο του αφηγητή μοιάζει να αναλαμβάνει ο διάβολος. «Έτσι, θα τους οδηγεί όλους ο Διάβολος» σημειώνει ο Σολωμός στο περιθώριο των ανολοκλήρωτων αυτών επανεπεξεργασιών.

Όλο το κείμενο του έργου, με τα καθαρογραμμένα ή τα μισοσχεδιασμένα κεφάλαια, τον έντεχνα επεξεργασμένο λόγο των προσώπων καθώς και τα ιταλόγλωσσα προσχέδια για περαιτέρω ανάπτυξη γίνονται τώρα και πάλι προσιτά χάρη στην έκδοση του ΜΙΕΤ. Στο βιβλίο αυτό, ο αναγνώστης έχει την ευκαιρία όχι μόνον να απολαύσει το κείμενο του έργου αλλά να έχει μια ιδιαίτερη αναγνωστική εμπειρία: να διακρίνει τους αρμούς του, να ανιχνεύσει την ενδεχόμενη συγγραφική προθετικότητα, να δει τη γραφή του έργου και εκ των έσω.

Κατερίνα Τικτοπούλου

Ιστορικό των εκδόσεων της Γυναίκας της Ζάκυθος

Η παρούσα έκδοση της *Γυναίκας της Ζάκυθος* συστήνει εκ νέου στο αναγνωστικό κοινό αυτό το σημαντικό σολωμικό έργο σε εκδοτική επιμέλεια της Ελένης Τσαντσάνογλου, η οποία το είχε μελετήσει εξαντλητικά, ανασυνθέτοντας τη σταδιακή διαμόρφωσή του μέσα από τις διαδοχικές γραφές που σώζονται στα χειρόγραφα του ποιητή. Πρώτος καρπός της έρευνάς της ήταν η αναλυτική και σχολιασμένη έκδοση του έργου το 1991, η οποία περιλάμβανε όλο το επεξεργασμένο υλικό των χειρογράφων. Με βάση τη διάκριση του υλικού αυτού σε τρία στάδια επεξεργασίας, την οποία πρότεινε ο Γάλλος νεοελληνιστής Λουί Κουτέλ και υιοθέτησε η Ελένη Τσαντσάνογλου, το κείμενο του δεύτερου σταδίου είναι πληρέστερο από του πρώτου, ενώ το τρίτο αποτελεί ανασχεδιασμό του έργου, που ωστόσο παραμένει ελλιπής και δεν καταλήγει σε μια συνολική αναθεώρησή του. Η χρηστική έκδοση του 1993, με εικονογράφηση του Χρόνη Μπότσογλου, περιείχε το κείμενο που αντιστοιχεί στο δεύτερο στάδιο επεξεργασίας του έργου και, σε επίμετρο, το ελλιπές κείμενο του τρίτου σταδίου, ενώ στη θέση του εκτενούς σχολιασμού υπήρχε η κατατοπιστική Εισαγωγή της επιμελήτριας. Η παρούσα έκδοση περιλαμβάνει την εισαγωγή, το χρηστικό κείμενο και το γλωσσάρι της έκδοσης του 1993, πέραν αυτών όμως εμπλουτίζεται με τα Επιλεγόμενα της Κατερίνας Τικτοπούλου και με μια επιλεκτική βιβλιογραφία όπου συγκεντρώνονται οι βασικές εκδόσεις και ερμηνευτικές προσεγγίσεις του έργου.

Στα Επιλεγόμενά της η Κατερίνα Τικτοπούλου, μεταξύ άλλων, περιγράφει τις προηγούμενες εκδοτικές προσπάθειες που, με αφετηρία την έκδοση του Πολυλά, επιχειρούν να ανασυστήσουν το κείμενο μέσα από την αταξία των σολωμικών χειρογράφων, αλλά και να το καταστήσουν προσιτό στον μη ειδικό αναγνώστη.